

ÚJ TANTERVEINKRŐL

ANTAL JÁNOSNÉ

Szeged

A technika tantárgy tanításának tapasztalatai az általános iskola 1. osztályában

A technika tantárgy új, igen változatos, gazdag ismeretanyaggal rendelkező színtere oktató-nevelő munkánknak. Hogy tanulóiifjúságunk előtt tudományosan érthető legyen az ember helye és szerepe az állandóan fejlődő, tartalmában megújuló objektív világban, ehhez ad nagy segítséget a technika tudománya sajátos szintetizáló szerepével.

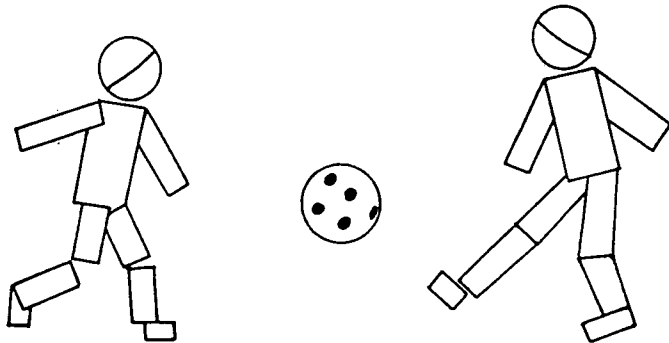
A technika tantárgy tanítása tudományosan megalapozott ismeretanyagot, új tanítási szemléletet kíván a pedagógusoktól. Az oktatás folyamatában a tanulók megismerik a természet- és társadalomtudományok korszerű alkalmazásának legfontosabb és legáltalánosabb alapelveit, módjait a mindennapi gyakorlatban.

A tantárgy tanítása során a tanulóknak igen sok ismeretet kell szerezni, jártasságot, készséget kell kialakítani bennük, ezáltal képességet fejleszteni. Az első osztály kezdeti időszakában az óvodában tanult ismeretek segítenek. A tanulók életkoruknak megfelelő szintű technikai ismeretekkel érkeznek az iskolába. Ismerik az első osztályban tantervileg előírt anyagok egy részét (pl.: agyag, gyurma, fa, fonal...), valamint ezen anyagokkal kapcsolatos munkálkodási módokat is. Az első osztályban tanító pedagógus feladata, hogy ezen meglevő ismeretekhez szervesen kapcsolva, céltudatosan továbbfejlesztve, valósítsa meg a technikai nevelés legalapvetőbb feladatait.

Az óvodai nevelés eredményeképpen az első osztályban az agyag, a papír és pálcika munkálatai nem jelentenek a tanulók számára különösebb nehézséget. Ezek az órákon inkább a kapcsolódó műveletek tökéletesednek, válnak tudatosabbá. Pl.: gombolyítás, kúposítás, hengerítés, oldalfelező és átlóhajtás.

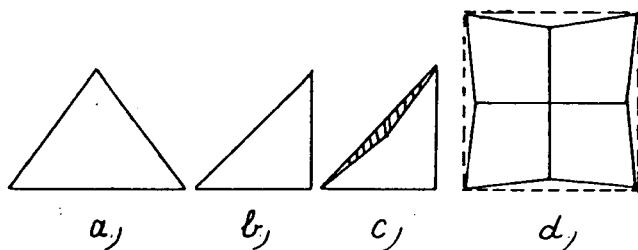
Papírmunkáknál a mozgásábrázolások jelentenek nagyobb problémát. A feladat sikeres megoldásában igen nagy segítséget nyújtanak a tanulóknak a munkafüzet kapcsolódó ábrásorai. (1. ábra.)

A munkafüzet igen szemléletes. Színes képei élményt jelentenek, tartalmas gon-

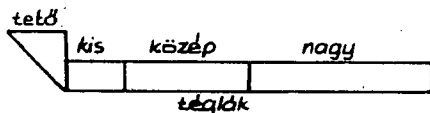
1. ábra

dolgotokat ébresztenek a tanulóknál. Bőséges választékkal szolgálnak az egyes feladatok kiválasztásával, elkészítésével kapcsolatban. Az első időszakban, amikor a tanulók még nem tudnak olvasni, az egyes munkadarabok fázisrajzai segítenek a műveletsorok eredményes elvégzésében. – Szinte lépésről, lépésre szemléltetik a munkamódot, segítik a munka ütemes, pontos elvégzését, a tanulók önellenőrzését. (2. ábra.)

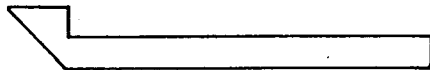

2. ábra

Az egyes témakörök tanítása során igen sok esetben találkozunk olyan feladatokkal, amelyek a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését segítik elő. Pl.: anyagvizsgálatok, összehasonlítások, fontossági sorrend megállapítása, a lényeges és lényegtelen felismerése, megkülönböztetése, újabb megoldások keresése. (3., 4. ábra.)

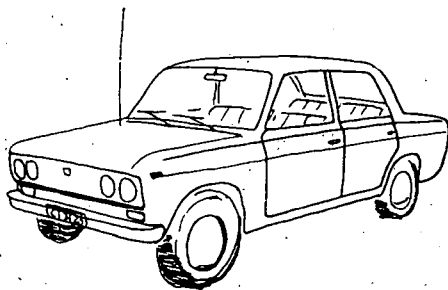
FELADAT: KÉSZÍTS SILÉCET A KÖRVONALRAJZRA MÁS ELEMOK FELHASZNÁLÁSÁVAL!

A siléc körvonalrajza.

3. ábra

Feladat: Melyek a személygépkocsi legfontosabb részei? Húzd alá!
Motor, lámpa, alváz, ablak, autórádió, kerek, ajtó, kormány, ülés, rendszám, ülészet, kürt, antenna, irányjelző, ablaktörlő.

4. ábra

Igen jónak tartom a munkafüzet technikai jelrendszerét. Az első osztályban a tanulók hat jelet ismernek meg. (5. ábra.) Ezek a jelek határozott útmutatást adnak a tanulóknak a művelet sorok elvégzésével kapcsolatosan. Óvatosságra figyelmeztetnek, tudatosságra, önállóságra, rendszeretetre és higiénikus munkavégzésre nevelnek.

A tantervi anyagban igen sok a játékos elem, a manuális tevékenység. Érvényesül a fokozatosság elve, amíg az elmélet és gyakorlat összekapcsolódik.

5. ábra

Az 1. osztályos technika tanításában sok új és szép feladatot jelentenek az építő- és szerelőgyakorlatok. Az építődoboz szép, esztétikus, könnyen kezelhető. A tanulók igen szívesen dolgoznak vele. Az elemcsaládok megismerése, az alak- és körvonalrajz elkészítése, a modellalkotások, a rajzi ábrázolások a műszaki ismeretek széles területéből nyújtanak alapfokú, elemi ismereteket.

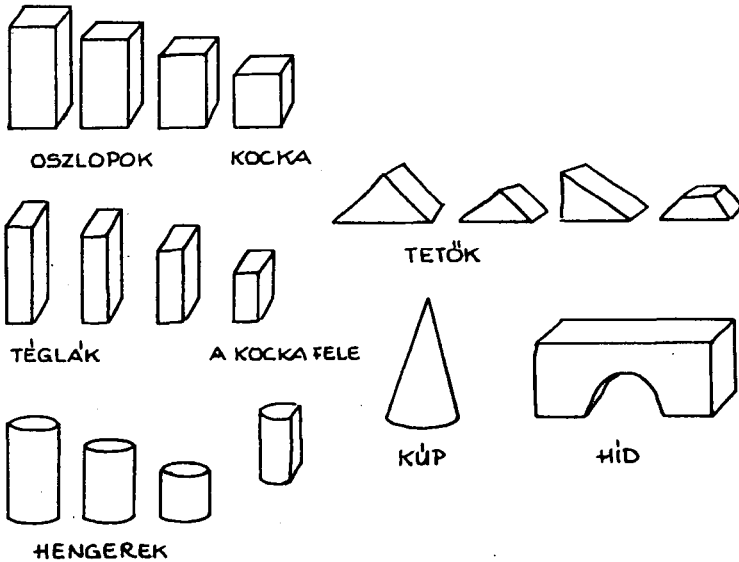
Az építéssel kapcsolatos feladatokat a tanulók igen szívesen végzik. A megépítésre kerülő tárgyakkal (sí, szánkó, személyautó, vitorlás) kapcsolatban személyes élményeik elmondására is sor kerül. Az építés sikerét nagy mértékben elősegítik a modell-lapokon levő alak-, ill. körvonalrajzok. Az ezekkel történő munkálkodás még jobban felkelti a tanulók figyelmét, érdeklődését, elősegíti az aktív ismeretelsajátítást.

A technika tantárgy komplex jellegéből adódik, hogy tanítása során széles körű tantárgyi koncentráció valósítható meg. Az egyes technikai problémák megoldásakor fel kell használni sok más tantárgyban megszerzett ismeretet is. Így még jobban elősegíthetjük tanulóink egészséges szemléletének fejlődését. Mivel a technika tantárgy szintetizáló jellegű, felhasznál számos más tantárgyban megszerzett ismeretet, és sajátos módon ki is egészíti ezeket. Pl.: az építőelemek egyes tagjainak megismerése közben nemcsak technikai, műszaki ismeretek gyarapítására kerül sor, hanem igen széles körű matematikai, geometriai tapasztalatok, felfedezések birtokába jutnak a tanulók. Az építés során pedig még nagyobb lehetőség adódik oldalaiik, éleik összehasonlítására, egyező és különböző tulajdonságaik megismerésére. Az első osztályban a következő építő elemekkel ismerkednek meg a tanulók. (6. ábra.)

A szerelési gyakorlatok a korunkra jellemző szerelési technika megalapozását szolgálják. A szerelődoboz színes, változatos összeállítású. Elemei, a kiegészítő kellékekkel együtt, könnyen kezelhetők, összeszerelhetők. Az egyes órák feladatai, az előírt munkadarabok elkészítése logikus gondolkodásra, pontosságra és a gyakorlati életre nevelnek. Az anyagfeldolgozások során az egyes modellalkotások környezettel való kapcsolatának vizsgálatakor, a funkcionális szemlélet is érvényesül. Pl.: siléc, jelzőtábla, olló, asztal, szék stb.

A problémamegoldó gondolkodás és lényeglátás fejlesztése mellett igen nagy lehetőség nyílik a szerelőgyakorlatok során a tanulók önálló, konstruktív gondolkodásának fejlesztésére is. Az egyéni jellegű alkotásokban a szabad fantázia érvényesül, a közös feladatok megoldásakor pedig az egymás kölcsönös segítése, a közös célért való munkálkodás érzése erősödik.

Az elsősztályos technika tananyagát igen jónak tartom. Követelményrendszere teljesíthető. Anyagában, feladatrendszerében igazodik a tanulók életkori sajátosságaihoz, szervesen kapcsolódik valamennyi tantárgy ismeretanyagához. Segít az objektív világ megismerésében, a tanulók dialektikus, materialista világnézetének kialakításában. Óráról órára erősíti a tanulók munkaintenzitását, feltárja az emberi munka

6. ábra

szerepét, jelentőségét. Hozzájárul a munkafegyelem megszilárdításához és az öntevékenység maximális kibontakozásához.

A mindennapi élettel kapcsolatban igen sok praktikus ismeretet nyújt. Fejleszti a tanulók térbeli ábrázoló képességét, feladatmegoldó, kombináló és konstruáló képességét. A gyakorlatok végrehajtásával a pontos, átgondolt munkavégzés fontosságát és az elvégzett munka feletti siker érzését erősíti. Elősegíti valamennyi tantárgy (anyanyelv, matematika, rajz, környezetismeret) tanításának eredményességét, az ismeretek megalapozását.

A tanítás során a tanulók óráról órára egyre több ismeretet szereznek a környező világból, érthetővé, tudatosá válik számukra az „Én és a technika” alapgondolata.